Ч. 127. Чернівцї, вівторок дня 29. жовтня 1895. Рочник XI.

ПЕРЕДПЛАТА
на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Недїля“ виносить:
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . — „ 85 „
для заграницї 15 рублїв або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:
у вівторок, четвер, суботу і недїлю.
Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером

Нова орґанїзация буковиньского учительства.

Довше як 20 лїт корились буковиньскі учителї самоволї самозванчих диктаторів, котрі уважали й уважають учителїв за нїчо або хиба за велику купу сьмітя, на котрій можна стояти собі високо, так щоб тих панів з усїх боків здалека було видко, яке то високе становиско они займають, щоб бачити їх на тім педесталї, та не поминути при нїякій нагодї яко проводирів, за котрими стоїть усе буковиньске учительство, послушне на кождий приказ тих можних самовладцїв. Пишаючись на тім своїм тронї, чванились ті проводирі: „ось які то ми поважані й люблені, ба й можні.“

Оттак думали й мало що не кричали ті проводирі бук. учительства, найбільше-ж їх голова, „в гору“. В долину-ж позирали они все на тих, що їх двигали на своїх плечах, з погордою, з висока, стараючись тримати їх під собою, придушуючи кождий рух самосьвідомости й самостійности, а коли який сьмілїйший з порабощених сьмів піднести голову в гору, аби хоч писнути в недостойнім своїм положеню, той носив довго синцї на своїй негибкій спинї.

Довго, предовго тревало, доки незносні відносини змінились основно, доки сила й самоволя деспотів зломилась і велика часть бук. учительства скинула з себе ярмо ганьбляче та відступивши на бік знизила значно високий колись підніжок ґенерала і єго ад'ютантів.

Ото бо аж сеї суботи дня 26. с. м. по довгих лїтах вижиданя й терпінь зважилось значне число бук. учителїв на рішучий крок, що доказує про самостійність сего важного чинника культурного в нашім занедбанім краю. Дня 26. л. с. м. відбулись іменно головні збори бук. краєвого товариства учительского, як ми про се згадували оногди поміщаючи завізванє, надіслане нам з кругів учительства.

На сих зборах явилось зо 200 учителїв і учительок. Між ними з половина незадоволених з дотеперішного веденя сего товариства, котре то незадоволенє тревае від самого початку єго заснованя, змагаючись з кождим роком, і з кождим кроком, який тілько виділ тов. зробив. Головні причини незадоволеня були троякі, а то перша: трактованє справ учительства взагалї, друга: трактованє справи національної, а третя: редакция орґану тов. „Buk. pädag. Blätter“

Справи учительства моральні і материяльні трактовано в товаристві байдужно, ба навіть ворожо; виділ товариства або не виповняв ухвал головних зборів зовсїм, або в спосіб незадоволяючий, єдино по волї голови товариства, котрий мав перед очима всякі иньші інтереси, а не потреби учительства. Навіть так важну для кождого учителя справу підвисшеня платнї занедбав виділ до послїдної хвилї, а притиснений до стїни петициями **усїх** учителїв Буковини, став у найважнїйших точках просто в суперечности до всего загалу учительства. Таких примірів занедбаня або просто ушкодженя найжизненїйших для учителїв питань можна-б начислити спору купу; ми й повернемо ще до них.

В справі національній поставив ся виділ сего краєвого товариства на становиско волоского шовінїзму, головно-ж ворогованя супроти Русинів. Від яких десятьох років відбуває товариство загальні свої збори помимо частих нарікань ба й ухвал все лише в повітах волоских, а то знов на те, щоби не допустити до вибору хоч в значній части людий, нехай і здібних і працьовитих, але не безусловно покірних самоволї голови товариства, а вже найменьше „неблаґонадьожних“ Русинів. Таким способом вибрано на показ одного Русина, відда-

---

5)

ПЕРШІ ЗОРІ.

ПОВІСТЬ.

Написав Теодот Галїп.

(Дальше)

V.

Послухайте, та тут чудасія була!
М. Гоголь.

В тім хтось у двері запукав, але так рішучо, що Самсонюк, єдиний „чуваючий“ член кумпанії мимохіть здригнув ся. Єму чомусь блиснуло в голові, що се якась зовсїм не маловажна особа запукала в двері. Мигом єму пригадала ся пака, де були женевскі виданя! — Се полїция! — майнуло в него в голові. Він схопив ся як опаренний.

— Грінко! — зашепотів він розпучливо. — Ради всїх сьвятих, сїдай на паку та не рушай ся! Гей, чуєш, ревізия!...

Послїдне слово, ужите Самсонюком лишень задля хвилевого браку більше відповідного виразу, рознесло ся по комнатї блискавицею і громом ударило в тяжкі голови, викликуючи найчуднїйші явища. Богослов Опалка, учувши те страшне слово подумав, що се не що иньше, але ректор надходить на ревізию. Опалку опанував такий страх, що він в ту хвилю як сидів та так лишень підобрав підрясник, перекинув єго через голову і як міх повалив ся на ліжко, лицем до стїни, міркуючи, що людий звичайно пізнають по зрадливім обличю. Подібне счинило ся і з Грінкою. Сей зачувши, що грозить „ревізия“, спершу з трудом зачав угадувати значінє того, як єму здавало ся, зовсїм нового і дуже сьмішного слова. „Ре-ві-зи-я... зум... зум... зум... ре-ві-зия... гм?“ Аж за часинку на него війшло обявлїнє, і тут то він аж підскочив! Адже се значило, що се приходив єго примховатий, чудацкий батько перетрушувати кишенї сина, чи нема в них де ворожого тютюну. А тут хотяй в кишенях і не було тютюну — сего він зрештою не тямив певно — але за те стояв стіл з фляшками, а він сам, Грінка, хто знає чи може не є трошки на підпитку!... А тут ще й Самсонюк сказав власне щось таке як „лягай за паку!“., — Дай тобі Боже здоровля, Самсонюк, що остеріг! — подумав Грінка на борзї тай одним рухом стояв коло паки, другим гепнув ся на землю, а третїм уже був за пакою — під ліжком!... Немало напудив ся й Білецкий. Він раптом урвав свою полїтичну промову і сказав собі, що се може власне та єго промова напитала єму якусь там „ревізию“ — однак мигом пройшовши зміст її, мусїв собі виставити сьвідоцтво цїлковитої бездоганности. То-ж в почутю повної законности свого поведеня, хотїв уже викликнути з чувством „у нас нема зерна неправди за собою“, та встиг вимовити лишень половину сего потїшаючого реченя. Другу половину певно додумав, бо тої хвилї пожовк в лици і чим прудше мусїв поквапити ся до вікна.

Самсонюк, бачучи, що дїєть ся, зміркував, що тепер на него приходила черга заступати всїх. Тож в той час, коли Опалка кинув ся на ліжко, а Грінка вовтузив ся за пакою, Білецкий же біг до вікна вдихнути сьвіжого повітря — Самсонюк вхопив плащ, прикрив ним книжки а сам сїв верх них з наміром, не встати з них хиба перед „узброєною силою“.

В тім незнакомий за дверми знову запукав, Самсонюк щось ще прудко подумав тай звільна, рішучо і голосно сказав, аж закомандирував по нїмецки:

— Herr-ein!

На ліжку і під ліжком виразно щось зашелестїло. Се Опалка і Грінка дали тим мимовільний вираз своїм не дуже приємним чувствам, особливо же Опалка. Сей нараз зачав сумнївати ся що-до тривкости свого відпорного становища. Вже більше безпечним чув себе Грінка і длятого попустив віжки свому бистрому умови, котрий зараз попав на достойний камінь спотиканя. Замісць роздумувати наприклад над не дуже лицарскою штукою, яку він устругнув залїзши під ліжко, Грінка найшов собі предмет до патріотичної критики на Самсонюкови. Сим предметом було слївце herein. Що се з Самсонюком стало ся? По що се він ужив нїмецкого слова? Що се за дипльоматична штука? От, як люди шанують свою мову в своїй власній хатї! Встид і ганьба! Ще зараз вискочу зпід ліжка та дам бобу тому Самсонюкови! — оттак розумував Грінка, та так розсердив ся, що аж заворушив ся.

Але на-правду, чому Самсонюк сказав herein, а не наприклад „прошу“? Чи стало ся се з розмислом?

K.K. ZEITUNGS-STEMPEL

ного на ласку румунїзатора-презеса, що на шкоду руского шкільництва а на радість своїх румунїзаторів-опікунів воював в „Buk. päd. Blätter“, як звістно, проти нової шкільної правописи, сьмішив і зневажав єї та й учителїв навіть по єї апробованю найвисшою шкільною властию. Та й порожнеча, яка панувала й панує в згаданім орґанї товариства, що замісць заступатись за інтереси учительства, ганьбить їх недозрілими стилїстичними вправами молокососів, далї захвалюванє в нїй таких орґанів як „Buk. Post“ і „Reichspost“, мусїло огірчити кождого учителя, що шанує себе і свій стан, до крайности.

Отсі три головні причини й безмірна простацка бута румунїзаторска членів-Волохів, підтримувана навіть явно самим головою товариства, а вкінци безуспішність всїх щирих заходів, около поправленя сих незносимих відносин в товаристві, на котрі то змаганя відповідали румунїзатори перфідією, крутарством, зрадою, наругою, ба, навіть публичними обидами, зробили всяке порозумінє й мирне пробуванє в товаристві всїм учителям, що не є румунїзаторами або їх слугами, неможливим. Таких незадоволених і до крайности огірченних учителїв найшлось на самих зборах майже сотка, що й рішились виступити із сего товариства і разом із своїми одномишленниками, котрих є ще більш сотнї, заложити осібне краєве товариство учительске.

Записуючи поки-що отсей важний факт з житя нашого учительства, застерігаємо собі подати на другий раз обширне справозданє з суботнїшних зборів, а далї вісти про поступ нової орґанїзациї бук. учителїв, котрій дай Боже як найлїпших успіхів.

Перегляд полїтичний.

—o—

Після дописи нашого кореспондента з Відня, другий день росправ над проґрамовою річию нового правительства не приніс нїчого нового, хиба те, що націонали нїмецкі устами пос. Штайнвендера заявили, як і другі сторонництва палати посольскої, становище вижидаюче супротив правительства, а другий молодоческий речник Страньский ще острійше промавляв против проґрами, як день перед тим др. Герольд. З всего виходить проте, що весь парлямент з виїмкою Молодочехів до нового правительства і єго проґрами віднїс ся досить симпатично, хотя з резервою: вижиданя дїл по красних словах.

В понедїлок покінчить ся росправа на той темат. Промовляти будуть межи иньшими пос. Кайцль, вожд радикальнїйшого крила Молодочехів, пос. Романчук і пос. Кронаветер. Два послїдні піднесуть мабуть справу послїдних виборів в Галичинї, пос. Кронаветер ще окрім того справу Аґлїярді-Стояловского. Хотя Молодочехи виступають досить остро против проґрамової річи правительства, то проте удержує ся в деяких кругах, лучше будьто поінформованих, вість, що Молодочехи роблять се лиш в виду грядучих виборів соймових та що не єсть виключена можність переговорів межи Чехами а правительством. Впрочім розвивають ся дїла парляментарні спокійно. Палата приступить мабуть вже в перших днях падолиста до росправ буджетових.

В доповненю до сих вістий з ради державної маємо ще додати:

Проґрама нового правительства викликала обширну дискусию. З виїмкою консерватистів, котрі устами ґр. Гогенварта сказали, що не мають причини бути противними проґрамі нового правительства, і кола польского, котре без застереженя буде піддержувати ґр. Баденїого, всї иньші сторонництва, а між ними також Русини, видали гасло: чекати! Тимчасом одна, і то найвпливовійша частина лїберальної лївиці виступила остро против мінїстра фінансів д-ра Білиньского за єго фінансове exposé, в котрім заповів більше оподаткованє капіталїстів. Neue fr. Presse закидує мінїстрови Білиньскому, що задля єго exposé впав курс австрийских акций, а се очивидно вплине некористно на фінансове положенє Австриї. Чи оно справдї так, про се треба сумнївати ся, але певне є одно, що перші почули сильну руку нового мінїстерства капіталїсти і тому наробили тілько галасу. З того виводять деякі посольскі круги, що нове мінїстерство не може числити на абсолютну більшість в парляментї. Именно в польских посольских кругах говорять деякі, що небавом буде парлямент розвязаний і наступлять нові вибори на підставі нової виборчої реформи ґр. Баденїого. Иньші знов твердять, що мінїстерство хоче ще з теперішним парляментом ухвалити буджет на 1896 р., угоду з Угорщиною, а потім прийшла-б реформа виборча в грудни або січни 1896 р. Про становище Молодочехів до кабінету помістив дописуватель „Московскихъ Вѣдомостей“ свою розмову з пос. Аймом. Після того становище Молодочехів лишило ся то саме, що перше, значить они будуть в опозициї, бо ґр. Баденї не має заміру признати головні жаданя Молодочехів. Тому мусить після гадки пос. Айма ґр. Баденї шукати піддержки у лїберальної лївиці, але чи він єї знайде, се ще велике питанє. Сим також поясняють ся поголоски, що ґр. Баденї має вже позволенє корони на евентуальне розвязанє парляменту. — Ми свого часу доносили також о наміренім розвязаню клюбу Коронїнґого; отже той клюб не розвязав ся, а вибрав головою ґр. Дубского. Сим відпадає також намірене завязанє італїяньско-національного клюбу.

Нїмеччина інтересує ся всякими поголосками про побут російского мінїстра заграничних справ, кн. Лобанова-Ростовского в Берлинї. Він переїзджав через Берлин до Па-

---

А якже, се стало ся з розмислом. Самсонюк мав від якогось часу за засаду, в подібних пригодах бути перебирчивим що-до уживаня рускої мови. До такої постанови допровадила єго подія досить цікава.

Було се одної зимової ночи попередного року, як Самсонюк, десь около першої години в ночи, ступав собі домів, вертаючи ся з лїтературних вечерниць, що відбули ся були в кружку товаришів.

Ніч була темна, завирюха гуляла по безлюдних улицях, вила і скавучіла, аж сумно було слухати. Студент швидкими кроками тїкав домів, з любостию згадуючи теплу комнатку дома.

Коли тут зза рога улиці висунула ся якась чорна постать і гукнула грізно. „А се що за оден?“ Самсонюк трохи став. — Людина, адже не собака! — воркнув він і пустив ся далї. Однак в тім розітнув ся в повітрю різкий свист, а заразом лапнула єго чіясь важка рука за ковнїр.

— Стій! — гукнула чорна постать. Рівночасно надбігли, очивидно на той свист, ще якісь два чоловіки в білих від снїговиці мантах.

— Беріть єго, він хотів утїкати! — розказував перший незнакомий. Самсонюка взяли не дуже зґрабно попід руки, і він під охороною трех здорових мужчин безпечно дістав ся на — полїцию. Се були нічні сторожі.

— За що-ж ви мене волочили сюди? — питав Самсонюк. — Адже я не злодій який, я — академик — толкував він своїм невіруючим Томам.

— Академик! легко сказати, але чи хто повірить.

— У мене є папері!

— Ану, най вижу — говорив найчільнїйший зпоміж Самсонюкових співпутників.

Після сего Самсонюк дістав ся на волю, а на дорогу взяв з собою таку науку:

— Почім можна було здогадувати ся, що ви академик, коли ви заговорили по-руски? У нас жаден пан з лїпшого стану не говорить по-руски..... говорив сторож нічного спокою.

З того часу Самсонюк в де-яких скоботливих обставинах два рази надумував ся, якої мови ужити. Деколи полїтична далековидність наказувала єму послугувати ся хиба напр. нїмецким способом порозуміня.

І так воно мало ся власне тепер. Тому то після короткого міркованя, вийшло з єго уст те непонятне для Грінки „herein!“

Рипнули двері і в комнату увійшов, угинаючи ся під одвірком, високий, плечистий, чорнявий, вусатий пан. Вступивши в комнату в черевиках на рипах, швидким і, бачило ся, вправним позором окинув внутрішність її, зробив зо два кроки вперед і став. Легенький усьміх пробіг по єго темнім, хорошім обличю, він легко немов нетерпеливо потріпав тонесенькою паличкою, що находила ся в лївій руцї, а правою рукою, в котрій був сивий модний капелюх, зґрабно махнув на привитанє.

— Михаїл Миколаєвич Ґорчонков — представляв ся гість наклоняючи ся злегка, але цїлим станом до Самсонюка і додав українською мовою, з тоном певности: — Тут живе університетский студент Василь Білецкий?

Самсонюк сидів на своїй нещасливій пацї немов який заклятий нїмецкий принц. Він згодив ся був уздріти всякого иньшого, лишень не такого елеґантного і, очивидки, „великого“ пана. В умі мав Самсонюк готову адвокатску оборону для поратунку книжок від усякого можливого на них замаху, а тут з'явила ся якась „риба“ та вимагала сальонової поведінки. Але Самсонюк ще не довіряв.

— Не спіймаєш на дурничку! — думав він собі, а голосно сказав: — А вам на-що пана Білецкого? — і все ще не злїзав з свого лїтературного сїдала.

— Вибачайте, я певно помилив ся — промовив гість, змішано усьміхаючи ся. — Я мав лишень деякі ноти відобрати у пана Білецкого і заразом поклонити ся єму від дядька в Н. — пояснив він.

Тої хвилї розляг ся легенький стогін з того боку, де вдихаючи сьвіже повітрє, стояв Білецкий, і заразом обернула ся постать єго розмовників.

— Вам Білецкого треба? Я Білецкий — сказав він захриплим голосом. — Прошу сїдати, і вибачайте; я зараз зроблю лад на столї. — З сими словами він пошкутильгав до стола.

Але нарозумив ся й Самсонюк. Єго вже так і так ззаду штуркав ногами Опалка, даючи тим якісь незрозумілі знаки. А також Грінка, побачивши безхосенність свого лежаня в пилу під ліжком, гепнув кулаком о дошки, аж по комнатї луна пішла. Отже Самсонюк щось зміркував, зсунув ся з паки і йдучи на зустріч панови Ґорчонкову, з міною провинника протягнув до него руку тай сказав:

— Я студент прав, Кирило Самсонюк. Прошу дуже вибачати. Се було непорозуміне.

Гість дивував ся. Єго задивованє перейшло в зачудованє, коли він глянувши на відслонене тепер ліжко, побачив там людский толуб з ногами, але нїби без голови. Опалка мабуть відчував на собі допитливий позір гостя, бо не питаючи богато, напрасно зіскочив з ліжка, росправив підрясник, упорядкував волосє і по-вояцки представив ся гостеви. Ґорчонков ще лишень подавав богословови руку, аж під ліжком щось заметушило ся і почала з'являти ся, до гори ногам, ще одна людина.

— А, се чистий маскарад! — кликнув Ґорчонков, засьміяв ся і сїв обережно на кінчик стільця.

— Се зовсїм не маскарад, — відтяв Грінка, обтріпуючи пил та солому — се ілюстрация до комедиї, котра називає ся руска відвага.

(Дальше буде).

рижа, а на повороті поступив до Берлина і мав авдиєнцию у німецкого цісаря і кн. Гогенльогого. О розмові цісаря Вільгельма з кн. Лобановом довідує ся Lokalanzeiger отсї подробиці. Кн. Лобанов повідомив цісаря, що цар Николай бажає горячо зложити візиту цісареви Вільгельмови і монарсї Австро-Угорщини. Цар має надію, що се може наступити на другу осінь по коронациї. Дальше сказав кн. Лобанов, що коли був у Франциї, то пізнав, що француский нарід і правительство щиро бажають спокою. Відтак перейшов до справ у всхідній Азиї і сказав, що Росия не може ніяк дозволити, аби Японцї господарили в Кореї. Они мусять звідтам уступити і Росия не відступить від того жаданя. О справі вірменьскій і болгарскій сказав, що они полагодять ся цїлком мирно.

Між Італїєю а Портуґалїєю настали непорозуміня. Портуґальский король Дон Карльос виїхав тепер в гостину до поодиноких дворів, а тепер є в Парижи. Він задумував також бути гостем італїяньского короля, але сей — після свого давного постановленя — хоче єго приняти лише в Римі. На се знов не може згодити ся портуґальский король, бо така гостина образила би папу, а яко защитник католицизму портуґальский король не хоче війти з ним в непорозумінє. Отже тепер італїяньска праса накидує ся й на папу й на портуґальского короля, але сим річ зовсїм не зміняє ся.

На балканьскім півострові запанував непорядок в повнім змислї сего слова. Болгарске собраніє було скликане на 27. с. м., але задля якихсь доси незнаних причин відрочено єго аж на четвер. Перед тим подали телеґрами вість, що кн. Борис має переступити вже на православіє, але якось кн. Фердинанд все ще з тим вагає ся, а тимчасом вироблює ся против правительства сильна опозиция. Дійшло вже до того, що цїлком рішучо говорять о димісиї цїлого кабінету, а що-найменьше о уступленю президента міністрів Стоілова. Як кн. Фердинанд зможе вийти з такого хаосу, не знати; але се певно, що втратив симпатию тридержавного союза, а не зискав признаня Росиї.

В Туреччинї заносить ся на революцию. Султан Абдул Гамид згодив ся справдї на реформи не лише для Вірменів, але для цїлої Туреччини. Але помимо всего не признав жаданя амбасадорів, щоби вірменьска провінция мала відрубну адміністрацию від всїх иньших провінций і стояла під управою осібного европейского надкомісаря. Тому амбасадори Росиї, Франциї і Анґлїї не задоволені признаними реформами. Натомісць старовірцї Турки противні всяким реформам; догадують ся, що є заговір між найблизшою дружиною султана. Султан відтягнув ся цїлковито від сьвіта, запер ся в свою палату і допускає лише найвірнїйших своїх прихильників. Хочуть єго скинути з трону, а єго місце мав би заняти єго брат Магомед-Решад. До того критичного положеня приходить ще й та немила обставина, що анґлїйский амбасадор опустив Царгород, бо не чув ся безпечним. Над Царгородом залягла душна атмосфера і леда хвиля очікують вибуху революциї палатної, а між тим на провінциї продовжують ся різнї між Турками а Вірменами. Найновійші телеґрами доносять, що в Трапезунтї прийшло до бійки між Турками а Вірменами і убито по-над 800 Вірменів. Видко з того, що ненависть дійшла до крайности, що задля того не можна буде навіть ті скромні реформи, які задумав султан, перевести в житє, що турецке правительство не може ніяк ручити за порядок в своїй державі і за безпечність християн. Отже цїлком справедливо глядить цїла Европа з занепокоєнєм на те, як теперішний султан Абдул Гамид тратить чим раз більше ґрунт під ногами.

На далекім Сходї заносить ся на війну. Одно японьске сторонництво убило корейску королеву, котра стояла рішучо по сторонї Росиї; се викликало зі сторони Росиї ультіматум, в котрім домагає ся привернення ладу в Кореї і відданя власти назад в руки короля, мужа убитої королевої, котрого зложено з престола, а вибрано на єго місце брата єго, сторонника Япону. Ультіматум росийске принесло той успіх, що японьске правительство відкликало свого посла з Кореї і обіцяло строго покарати виновників убійства. Впрочім як пишуть згадані ґазети, обі сторони т. є. Росия і Япан ладять ся до війни. Росия згромадила на границї Кореї кількадесять тисяч войска, між ним 30.000 піхоти і сто кількадесять пушок, а у Владивостоцї стоїть 30 росийских воєнних кораблїв. Япан ладить ся з своєї сторони. Здаєть ся, що Росия хоче окуповати Корею.

Дрібні вісти.

Чернівцї, дня 28. жовтня 1895. р.

Заупокійне богослуженє. Сегодня відбуло ся у Львові о 9-ій год. рано яко в річницю смерти бл. п. Омеляна Огоновского заупокійне богослуженє.

Загальні збори філії тов. „Просьвіта“ в Перемишли відбудуть ся дня 31. с. м. о 7. год. 30 мін. вечером в комнатах „Рускої Бесїди“.

На будову нової гр.-кат. церкви в Чернівцях відступила рада громадска даром місце при ул. Семигородскій недалеко міского города під услівями, що приходство при церкві мусить бути одноповерхове, всї плянп мусять бути предложені маґістратови до потвердженя і будова мусить бути готова до 6 років.

На посаду суплєнта історії церковної на львівскім університетї, покликано — як нам пишуть — катихита людової школи в Станїславові о. д-ра Григорія Литвиновича. Факт сей викликав не мале здивованє у всїх тих кругах, котрим образованє нашого клиру лежить на серци. Кождий питає з зацїкавленєм, яка властиво була рация, усувати з катедри так поважного і поважаного професора, яким був о. др. Делькевич в тій цїли, щоби по кількох ледви лїтах, покликувати на ту саму катедру завзятого москвофіла а такої „буйної“ вдачи, що мабуть не довго прийде ся єму оглядати ся за посадою — в Кракові. На такий факт трудно не відповісти: Difficile est satyram non scribere, а львівскому університетови не поґратулювати сеї несподїваної „коренноруссної“ окраси. Заледво рік своєї „педаґоґічеської“ дїяльности скінчив сей „нападистий“ богослов, а уже мав час кинути не одну негідну клевету на станїславівских сьвящеників-народовців. Навіть 7-лїтна релїґійних родичий дитина, в котру о. Литвинович насилу вмовляв атеізм (!), не уйшла кацапскої злоби, вимірено властиво против теперішного катихита учительскої семинариї в Станїславові а довершеної актом нечуваної підлоти. Не увірив би може нїхто, що цїла станїславівска Русь уже від місяця дрожить що днини о житє о. д-ра Григорія Литвиновича, на котрого катихит тамошної учительскої семинариї мав виконати напад саме перед великим престолом катедральної церкви в Станїславові!... На першу чутку о сїм, гадали всї, що може що стало ся случайно в натовпі народу при цїлованю сьв. Креста, бо се було як раз в празник „Честного Креста“, та дарма; показалось, що жалоба против о. Івана Порайка, катихита учительскої семинариї, котрого кацапско-духовна кліка в Станїславові за всяку цїну бажала би позбути ся, звучить на напад, внесена, що само собою розуміє ся, не на письмі, а кацапским ротом, як се звичайно практикує ся в Станїславові против сьвящеників народовців. Як зачуваєм, мав стан здоровля о. д-ра Литвиновича послїдними днями так погіршити ся, що в довірочних кругах порушено навіть гадку „довшого урльопу“ зі Львова назад до Станїславова. Вижидаючи спокійно перебігу недуги о. Григорія Литвиновича і результату протоколярного слїдства, котре в сїй справі веде ся з повною енерґією в станїславівскій консисториї, а о чім в своїм часї не залишимо повідомити цїлу галицку Русь, не можемо непоґратулювати львівскому університетови „коренно-русского“ професора, котрий буде що дня викривати „атеїстів“ і між молодїжю і професорами університету, котрий готов кождої хвилї, щоби зробити місце якому „другови“ по кацапскім званю, першого лучшого товариша посудити о напад на себе в церкві, та подібними безличними видумками псувати спокій і лад на університетї. Стоячи перед сим фактом, можемо на потїху рускої неньки сказати хиба се, що такі індівідуа, як згаданий кандидат на катедру — а єсть їх в Станїславові більше — не родять ся, але виховують ся, та що они колись не самі відповідати будуть за свої поступки...

Свій про своїх. Дуже гарну ілюстрацию до пословиці.: „Русине, пізнай себе, буде з тебе!“ подає о. Іван Кипріян, парох з Немирова в ч. 231-ім *Дїла*. Він пише: Здає ся, що ніяка народність в сьвітї не може виказати ся тількома неґаторами своєї рідної мови і письма, що наша руска в Галичинї! Нїчого не помагають наклики віч і руских часописий, щоби Русини все і всюди уживали тілько своєї рідної рускої мови і письма! А навіть — на жаль — нїчого не помагають і ті слова чести, складані до рук деканів на соборчиках деканальних, що всї а всї сьвященики Русини з'обовязують ся переписуватись з властями тілько рускою мовою і руским письмом. Селяни і міщани, Русини, майже все пишуть і кажуть писати поданя до властий по польски. Інтелїґенция руска (думаю тут сьвітска) також переважно пише по польски, навіть по нїмецки, аби лиш не по руски. Навіть в домашнім пожитю уживає ся польска мова в розговорах і письмі. Не дивота отже, що руска мова і руске письмо не зазнає у не-Русинів належного пошанованя, бо як же може не-Русин шанувати те руске, чого Русин не хоче шанувати! Не дивота дальше, як сей або той урядник (особливо Поляк!), дїставши в руки може раз на рік або на два-три роки який кавалок, писаний рускою мовою і руским письмом, скривить ся на него. Єму трудно єго реферувати, бо він не міг набути біглости в русчинї, особливо в письмі. Наколи-би всї Русини писали до властий тілько рускою мовою і руским письмом, то закинули би власти русчиною і урядник хітьма-нехітьма мусїв би навчити ся по руски і набув би не абиякої біглости. Але що тут говорити о селянах або міщанах Русинах, що не дбають о русчину, коли переважна часть руских сьвящеників — людий, майже зовсїм независимих; людий, що словом чести з'обовязали ся були переписувати ся з властями лиш по руски; людий, котрим і консисториї і ординарияти поручають в письмах уживати руско-народної мови і руского письма, — мимо всего того пише по польски або по нїмецки, аби лиш не по руски!“ О. Кипріян наводить приміри такого неґаторства у сьвящеників. Як же супротив того зменьшає ся вина тих, котрі хоть би й раді бути справедливими для Русинів, але не можуть, бо Русини самі того собі не бажають!

Дарунок 100 000 зр. „бук. щадничої каси“. „Тіснїйший видїл“ бук. щадничої каси рішив з нагоди 40-лїтного ювилею панованя нашого цїсаря дарувати 100.000 зр. на будову інституту для слїпих з тим услівєм, щоби передовсїм темні міста Чернівцїв знайшли там поміщенє. Заразом рішено на випадок, що краєвий сойм не прийме того услівя або „ширший видїл“ не згодить ся на той дар, призначити тих 100.000 зр. на иньшу добродійну цїль з нагоди ювилею панованя цїсаря

Нещасливі пригоди. Півторалїтна дитина Маґдалини Козманюк з Баінче впала з печи в котел з горячою водою і так сильно попарила ся, що за кілька годин померла. — На робітника Александра Ковалюка з Францталю повалили ся складжені дрова і розбили єму голову, так що Ковалюк на другий день помер. — 14-лїтний Антін Симонюк з Горячи ловив в Прутї рибу і впав у воду. Доси єго трупа не знайшли. — 15-лїтний хлопець Антін Баган з Сольки їхав оногди фірою, а на горбку перевернула ся фіра і вдарила єго так сильно в голову, що він по страшних муках за кілька годин помер.

Убив свою мачуху. В селї Вителївцї, кіцманьского повіту, вже від довшого часу жили Тодор Куєк з своєю мачухою в незгодї. Дня 20. с. м. вдарив Тодор в сварцї свою мачуху так

сильно кійом по голові, що она впала трупом. Куєк зараз пішов до двірника і признав ся до злочину. 52-лїтного убійника увязнено сейчас.

Для курців треба занотувати потїшаючу вість. Коли новий мінїстер фінансів др. Білиньский принимав всїх урядників, заявив шефови тютюнового відділу, що циґара суть добрі в Австриї, бо дотеперішні мінїстри їх курили, але він є прихильником папіросів, а сї доси не були дуже добрі. З того висновують, що др. Білиньский постарає ся о добрі папіроси, щоби курцї мали за свої добрі гроші також добрі папіроси.

Важний винахід на поли осьвітленя ґазового зробив берлиньский технїк Кароль Шмід. Через се винайдене сила звичайного сьвітла ґазового стає 15 раз більша, а таки заощаджує ся 40 процент ґазу. Річ в тім, що ґаз, поки прийде в то місце, де его запалює ся, перше переводить ся через судину наповнену якимсь плином, в котрім і очищує ся і набирає якихсь материй, зміняючих силу сьвітла. Поломінь в силї 18 сьвічок коштує за годину три чвертини крейцара.

З димом. Скількість тютюну зуживана в різних краях після послїдних статистичних даних, єсть найменьша в Фінляндиї. В тім краю припадає річно на одного чоловіка 100 ґрамів, в Румунії 200 в Іспанії 540, в Анґлії 600. У Франциї, Росиї, Швециї і Норвеґії, Німеччинї і в Австриї кождий з мешканців зуживає пересічно по 700 —900 ґрамів. Дуже сильно курить північна Америка; там зуживає один чоловік 2700 ґрамів тютюну річно. На ті потреби достарчають Сполучені Держави Америки 225 мілїонів кільоґрамів тютюну річно; Індия 180 до 190 мілїонів, Австрия 40—50 мілїонів, Росия 50, Німеччина 42 мілїони.

ТЕЛЕҐРАМИ „БУКОВИНИ“.

Прага, 28. жовтня. Politik доносить, що ґр. Баденї висказав одному з знатнїйших Чехів своє здивоване, чому Молодочехи на его умірковану промову відповіли так остро.

Мадрид, 28. жовтня. Іспанія замовила в Анґлії 6 пароходів, котрі вийшле в грудни до Куби.

Петербуґ, 28. жотня. Загально уважають, що різке поступоване Японців доведе до війни. Япан вже тепер лагодить ся на великі міри.

НОВІ КНИЖКИ.

Останні романи Г. Сїнкевича. Два відчити М. Грушівського, читані в львівськім „Клюбі Русинок“. Видане Василя Лукича. Накладом ред. „Зорі“. 16⁰. 50 стор.

Твори Степана Руданьского. Том І. Піснї. Приказки. Прислівя. Байки. Бібліоґрафічний показчик. Заголовки „Сьпівомовок“. Видане М. Комара. Коштом видавця. — У Львові 1895. 16⁰ 192 стор. Цїна 40 кр. (в портретом автора).

Кобзар Тараса Шевченка. Выбôръ поезій для народу. Частина друга. — (Книжка тов. „Просьвіта“ у Львові чч. 184—185) мал. 8⁰ 136 стор. Цїна 20 кр.

Повістки і ескізи з українського житя — А. Кримського, появили ся у Львові з друку. 8⁰ Стор. I—IV+1—322.

Василь Чайченко. Байки. — Накладом редакциї „Зорі“ у Львові, мал. 8⁰ 68 отор. — Цїна 30 кр.

ТОВАРИСТВО „ПРОСЬВІТА“

при зближаючих ся іспитах в школах народних подає до відомости Сьвітл. Рад Шкільних, Впов. сьвящеників, катихитів, учителів і родичів, що книжки накладу товариства, призволені кр. Радою шкільною на премії для учеників, *красно оправлені з позолоченими берегами*, можна купити **в канцеляриї товариства при улици Вірменьскій ч. 2** по слїдуючій цїнї:

Роскази про сили природи 20 кр. Оповіданя о житю сьв. Бориса і Глїба 20 кр. Повістки для дїтий 27 кр. Сестра 15 кр. Байки 22 кр. Історія Руси ч. I. 25 кр. Історія Руси ч. II. 23 кр. Лен і коноплї 24 кр. Рогата худоба 45 кр. Про живоплоти і лїси 20 кр. Венямин Франклїн 16 кр. На досьвітках 22 кр. Серед ледового моря 25 кр. Житє сьв. великомученика і лїкаря Панталеймона 20 кр. Дрібна птиця господарска, а великі гроші 20 кр. Відкритє Америки 22 кр. Звірята шкідні і пожиточні 42 кр. Перекотиполе 18 кр. Кирил і Методий 22 кр. Молитвенник народний (в звичайній оправі) 20 кр.

в лучшій оправі:

а) хребет полотняний і золочений хрест з переду 25 кр. б) цїла оправа полотняна, береги золочені і золочений хрест з переду 35 кр. — Молитвенник народний великий по цїнї 90 кр., 1·10, 1·30, 1·60 і 1·80 зр.

Всякі замовленя висилають ся скоро і точно.

„ДНЇСТЕР“

товариство взаїмних обезпечень у Львові,

улиця Валова ч. 11,

засноване на підставі концесиї ц. к. мінїстерства справ внутрішних з дня 9. грудня 1891 р. ч. 22751, розпочало свою дїяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Днїстер“, опертий на засадї взаїмности своїх членів, обезпечає всяке майно движиме і недвижиме против шкід огневих під найприступнїйшими услівями і почислює можливо найнизші премії.

Всякі шкоди лїквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.

Зголошеня о удїлене аґенциї в місцевостях, де нема аґентів „Днїстра“, приймають ся.

В Дрібній бібліотецї, видаваній у Львові Костем Паньковским, вийшли доси сї книжочки (разом чисел 13):

Байки Евґена Гребінки (10 кр.)
Малярі, оповідане Всеволода Гаршина (10 кр.)
Пролїсок, поезиї Павла Граба (20 кр.)
З чужого поля. Переклади Павла Граба (20 кр.)
Що то є господарність — Герінґа (переклад В. Герасимовича) 20 кр.
Поезиї Осипа Маковея (20 кр.)
Оферма, оповідане его-ж (10 кр.)
Твори Івана Сурика, переклад з росийского (10 кр.)
Українські писаня Митра Оленьковича (10 кр.)
Писаня Василя Кулика (10 кр.)
Чернеча республика на Афонї — Василя Щурата (10 кр.)
Нарід в неволї (то що було друковане і в *Недїлї*) — 10 кр.
Микола Палкин Льва Толстого, оповідане 10 кр.)

ВИЙШОВ

МОЛИТВЕННИК

виданий „Просьвітою“

в народній мові, великий, обіймаючий 640 сторін друку, найновійший зі всїх таких Молитвенників.

Молитвенник сей містить в собі: I.) Молитви щоденні ранні і вечірні. II.) З Богослуженя церковного, іменно: а) з Вечерні, б) з Повечерницї малої, в) з Повечерницї великої, г) з Утренї, д) Лїтурґія сьв. Іоана Золотоустого, е) Молитви з часї сьв. Лїтурґії. III.) Тайни покаяня і пресьв. Евхаристиї. IV.) Молитви для різного віку, стану і в різних потребах. V.) Молитви в часї великого посту. VI.) Молитви на празники а) Господскі, б) Богородичні, в) Сьвятих. VII.) Молитви сполучені з відпустами, VIII.) Акафист до а) Ісуса Христа, б) Пресьв. Богородицї в) сьв. Отця Николая. IX.) Молебен до пресьв. Богородицї. X.) Тропарі, кондаки, богородичні і прокимени а) недїльні, б) щоденні, в) на празники Господскі, Богородичні і Сьвятих, г) на деякі потреби. XI.) Коляди і иньші піснї церковні. XII.) Місяцослов цїлого року.

Сей молитвенник дістати можна **в канцеляриї товариства „Просьвіта“ і в книгарнї Ставропиґійскій і перепл. заведеню Мих. Спожарского** по таких цїнах:

1) Молитвенник брошурований	—	зр.	70 кр.
2) оправлений на-пів в полотно з одвітними відтисками	—	„	90 „
3) оправлений цїло в полотно з золоченями і відтисками	1	„	10 „
4) оправлений як під 3) з додатком золочених берегів	1	„	30 „
5) оправлений на-пів в шкіру з золоченями і відтисками	1	„	10 „
6) оправлений цїло в шкіру з золоченями і відтисками	1	„	60 „
7) оправлений як під 6) з додатком золотих берегів	1	„	80 „

Замовляючі поодиноко Молитвенники зволять присилати на оплату почти 20 кр.

Альбум заслужених Русинів.

Цїна 70 кр.

ПРАВДА

ВІСТНИК

полїтики, науки і письменства, виходить двічи в місяць по цїнї на рік 4 зр., на пів року 2 зр., на чверть року 1 зр.

У Львові, улиця Академична, ч. 8.

ЛІТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **9** разом за **9** злр.

— З пересилкою почтовою **9** зр. **30** кр. —

Видає і за редакцию відповідає Осип Маковей.

З друкарнї Г. Чоппа.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL